

De Verloren Zonen van Limburg of "De Duitse Schapers" rond de Polder- torens

Yolande Lammerant.

In 1980 heb ik in het Hollands-Limburgs "Tijdschrift voor Genealogen", onder de titel "De Verloren Zonen van Limburg", een lijst van ± 110 Duitse Schapers - in West-Vlaanderen gevonden - gepubliceerd.

Deze lijst, die meestal de volkstellingen van 1814-15 als bron had, is natuurlijk onvolledig.

Voor de genealogen uit de streek tussen Venloo en Maastricht was deze migratie onbekend.

* * *

De akten van de parochieregisters van Knokke, Westkapelle en elders in het bisdom Brugge, zijn vanaf 1755 zeer goed opgesteld. Ze geven de afkomst van de ouders aan, ter gelegenheid van een doop; en ze geven de parochies van afkomst bij een akt van overlijden.

Een nauwkeurig onderzoek van de akten der parochies "rond de Poldertorens" heeft verschillende "Verloren Zonen van Limburg" doen ontdekken en duidt met zekerheid aan dat er veel vroeger dan 1814 Duitse schapers in die gemeenten aanwezig waren.

* * *

- Volgens de telling van 1748, telde Knokke 2 schapenboeren:
- de weduwe van Maryn Vanhalsinghe, die "63 gemet lant en 48 gemet schorrelant" uitbaatte. Haar herder was Frans Pauwels.
  - Frans Demaecker, die "125 gemet lant" had; en Mathias Wouters als schaper.
  - Er is nog eenafzonderlijke schaper: Jacob Nele, die imponent was en misschien een kudde van een koopman dreef... maar dit is niet bewezen.

IN Westkapelle zou er maar één schapenboer geweest zijn in 1748: Jacob Faeghel die 167 gemet uitbaatte en die Willem Goemans, 27 jaar oud, als "schaepersknecht" had.

* * *

Een schaper, die maar knecht was, was nooit eigenaar van een kudde schapen.

Het aantal schapenboerderijen was per parochie nogal beperkt; en die hofsteden waren de grootste van het dorp.

Als men verschillende mannen, afkomstig van de streek tussen Venloo en Maastricht, terugvindt op parochies waar er maar 1 of 2 schapenboeren zijn, kan men besluiten, als die als vreemdelingen hier als herder of "schaepersknecht" aankwamen, zij het beroep van herder zo snel mogelijk verlieten. Van schapers werden zij arbeiders, herbergiers, winkeliers, landsmannen, enz. Hun plaats van herder kwam vrij voor een ander ...

Door huwelijken waren die vreemdelingen gebonden aan onze streek. Die mannen, die van zo ver kwamen, waren soms zonen van goede Limburgse families (zie R. de P., 22 jg. nr 2).

* * *

Hier volgt een lijst - en zoveel mogelijk de curriculum - van Limburgse inwijkelingen, die we hebben aangetroffen in verschillende dorpen die zich bevinden in het gebied van "Rond de Pol-dertorens".

Pieter Reiners of Reyners ... nata Heesen.

Het is door de geboorte van Jacobus-Nicolaus Reiners - geboren te Waescappelle 21/10/1755 - dat wij vernemen dat de vader Pieter Reiners, 56 jaar oud, te Lobbricht (= Obbicht), diocesis Ruremundensis, geboren is.

Te Westkapelle heeft Pieter Reingers zijn naam veranderd. De 20 november 1737 trouwt hij te Knokke met Anna-Maria Govaert uit Knokke. Hij staat daar ingeschreven als 'Pieter Heesen'. De 2 september 1740 wordt door de pastoor van Westkapelle een kind ingeschreven onder de naam Petrus-Carolus Reiners, fs. Petrus nata Heesen. Dit is nog het geval in 1742 en in 1745. Op de telling van Westkapelle in 1748, zijn hij en zijn kinderen aangegeven onder de naam Heese. Nadien valt 'nata Heesen' weg en vanaf een geboorte in 1755 vindt men: fs. Petrus, 56 ann., ex Lobbrich, diocesis Ruremundensis. De 7 april 1773 sterft hij te Westkapelle onder de naam van Petrus Reyners. De naamverandering naar Heesen, en daarna weer Reiners-Reyners, is moeilijk te verklaren.

Die dubbele-naamdrager werd te Obbicht geboren rond 1699. In 1737 trouwde hij te Knokke en daar was een van de getuigen Jacob Faeghel, die volgens de volktelling van 1748 de schapenboer van Westkapelle was. Er was dus een band tussen P. Heesen en de schapenboer Faeghel.

Van 1738 tot 1761 vinden we Pieter Heesen, die weer Petrus Reyners wordt, in Westkapelle waar zijn 10 kinderen geboren worden.

In 1748 is hij reeds een welstellende man, want blijkens de telling is hij een landbouwer met 80 gemet en hij heeft "twee knechten en eendienstmeid".

Zijn vrouw overleed in Westkapelle op de 22 juli 1768: "24a sepulta est in cemiterio cum missa et cantatis commendationibus (summo translato servitio) Anna Govaert uxor Petri Reyners: obiit 22 ad 8 am. mane etatis 50 circiter. ann."

Te Westkapelle is die 'vreemdeling', Pieter Reiners volledig ingeburgerd. Men vindt hem een tiental keren als 'peter' in de geboorteakten tussen 1757 en 1769. Voor een van zijn eigenkinderen heeft hij Mathias Wauters - in 1748 schaapherder te Knokke bij Frans Demaecker - als peter gevraagd. Mathias kwam uit Helden. Als meter van een ander kind, heeft hij de vrouw van Wilhem Gammans gevraagd. Wilhem kwam uit Leveroi en was schaapherder te Westkapelle.

Op 7 april 1773 sterft Petrus te Westkapelle: "9a Sepultus est

in cemiterio cum officio 9 lect. Petrus Reyners viduus Maria Go-
vaert natus in Lobbricht in Geldria: obiit 7a ad I am post meridi-
em etatis 74 ann."

Jacob Ghys of Gys.

Hij was geboren te Lottum rond 1699. De 24 juli 1740 is hij
te Westkapelle getrouwd met Rosa Logist: "contraxerunt sponsalia
Jacobus Ghys et Rosa Logist testes Adrianus vande Water et Joannes
Meulemans".

In de telling van 1748 is hij in Westkapelle als 'arbeider'
aangegeven. De 27 september 1755 is hem een zoon geboren: "Jacobus-
Joannes Gys fs Jacob ex Lotthem in Geldria". Het is vanaf deze
datum dat men zijn geboorteplaats aantreft.

Waarschijnlijk was hij van schaper, vóór 1740, tot arbeider
gekomen rond 1748. Later is hij waarschijnlijk in zijn voordeel
nog van beroep veranderd, want als hij de 25 december 1767 sterft,
wordt ^{hij} met een gezongen Mis begraven: "Sepultus est in cemiterio cum
missa et cantatis commendationibus Jacobus Gys maritus Rosa Logyst,
obiit 25a etatis 68 ann."

Wilhem Gommans - Goemans of Goomans-

Rond 1716 is hij in Leveroi of in Heythuysen (de twee dorpen
palen aan elkander) geboren.

In maart 1748 is Milhem Goemans 27 jaar oud en "schaepersknecht"
te Westkapelle bij Jacob Faeghel. Op 26 november 1748 trouwt hij
te Knokke met Petronella Dugardin 'ex Vassenaere': "26a Juncti sunt
matrimonio Guilielmus Goomans et Petronella Du Gardyne coram me
et testibus Roche Dugardyn en Mathia Wauters". Mathias Wauters
komt uit Helden.

Vanaf de 17 april 1757 vinden we Wilhem Gommans te Westkapelle;
en bij de geboorte van zijn zoon Joannes Baptiste, is zijn dorp
van afkomst aangegeven als Leyvers in Geldria. Op 11 augustus 1759,
bij de geboorte van zijn dochter Regina, is hij van Heythuysen in
Geldria afkomstig. Item bij de geboorte van Jacobus-Joannes op 13
november 1761. De 16 oktober 1763, bij de geboorte van Cecilia-
Jacoba, vindt men terug "in parochia de Leivero, diocesis de Wiert".
(Is Weert de hoofdplaats van een bisdom?) Mathias Wolters (Wauters
of Wouters) uit Helden, schaper te Knokke, is als peter van een

van de kinderen gevraagd.

Op de 19de oktober 1763 is de vrouw van Wilhem Gommans te Westkapelle overleden: "23a Sepulta est in cemiterio cum officio 3 lect. Petronella Du Gardin uxor Guilielmi Gommans: obiit 19a ad 7 am vesper. et. 37 annorum".

En acht jaar later sterft Wilhem Gommans te Westkapelle op de 4de februari 1771 : "6a Sepultus est in cemiterio cum officio 3 lect. Guilielmus Gommans viduus Petronella Dugardin: obiit 4a, 3a mane etatis 55 annorum".

Mathias Wouters - Wauters of Wolters.

Rond 1717 werd M. Wouters te Helden, diocesis Ruremundensis, geboren. In maart 1748, bij de telling van Knokke, is Matheus Wouters schaper bij Frans Demaecker. In 1751 trouwt hij met Maria de Meyer uit Westkapelle en hij blijft in dat dorp wonen.

Van 1752 tot 1754 zijn er twee kinderen uit dit huwelijk geboren. Het eerste heeft als peter de schapenboer Jacob Faeghel (Was Mathias op dat ogenblik schaper bij Faeghel?). Het tweede kind heeft als peter Andreas Driessens uit Helden, en als meter Joanna Wolters.

Op 28 juni 1755 sterft vrouw Maria de Meyer: "31a (?) sepulta est in cemiterio cum officio sex lectionum Maria de Meyer uxor Mathia Wolters: obiit 28a hujus octava vespri etatis 40 annorum".

Mathias Wauters hertrouwt met Theresia-Livina De Witte uit Ramskapelle. Van dit huwelijk is er maar één kind, want Mathias verliest heel vroeg zijn tweede vrouw: "29a sepulta est in cemiterio Theresia Livina De Witte uxor Mathia Wolters cum missa et cantatis commendationibus (medio translato servitio) obiit 27a ad 2 am de nocte etatis 21 annorum".

Wouters trouwt een derde maal met Isabelle Vermeire, geboren te Middelburg "in flandria". Van dit huwelijk heeft Mathias 6 kinderen.

Tussen 1750 en 1764 is Mathias Wolters ± 9 keren als peter gevraagd in Westkapelle of in Knokke, o.a.:

Westkapelle 9/5/1750: van een kind van Petrus Reiners uit Obbicht;
Knokke 7/3/1759: van een zoon van Andreas Driessens uit Helden;
Westkapelle 11/8/1759: van Regina Gommans fa Wilhem ex Leveroi.

Op 26 november 1748 is M. Wouters getuige te Knokke bij het huwelijk van Wilhem Goomans en Petronella du Gardyn. En nogmaals op 4 mei 1757 is hij te Knokke getuige bij het huwelijk van Andreas Driessens ex Helden, met Maria Heuvelmans.

Mathias Wolters is gestorven te Westkapelle op de 3de augustus 1769 en hij werd er met een grote dienst begraven: "6a sepultus est in cemiterio cum off. 6 lectio. Matthias Wolters maritus Isabella Vermeire: obiit 3a 7a mane etatis 52 annorum".

Andreas Driessens fs Matthias.

Rond 1728 is Andreas geboren in Helden in 'germania' (of in Geldria). De 4 mei 1757 trouwt hij te Knokke met Maria Heuvelmans uit Knokke. De getuigen zijn W. Gommans uit Leveroi en M. Wouters uit Helden. Van 1758 tot 1762 zijn hun vier kinderen geboren te Knokke; maar die zijn alle vier gestorven vóór 1768. Reeds de 5 mei 1763 verliest Andreas Driessens zijn vrouw Maria Heuvelmans.

Vier maanden later, op 9 september 1763 hertrouwt A. Driessens met Francisca Beyne uit Ramskapelle. De 15de januari 1764 geeft Francisca Beyne het leven aan een kind: "Die 15 jan. 1764 hora 11 noctis ex partu Completo et plenissimo formato natus et 16 bap^tus est Emanuel fs Francisca Beyne etatis 21 anno. bap^te in Ramscapelle matrimonio juncti Andree Driessens à 9a septembris 1763 qui jure jurando interposito affirmavit se non cognovise uxorem suam ante contractum matrimonium suscept. Joês De Swarte et Isabella Verbrugge". M. Heuvelmans sterft op 5 mei '63; A. Driessens trouwt met F. Beyne op 9 sept. '63; Emanuel wordt geboren op 15 jan. '64: dit is 8 maanden na de dood van Heuvelmans en 4 maanden na het huwelijk van Beyne. Wie was de vader van Emanuel? Verder in de parochieregister vindt men een Emanuel Beyne. Had de pastoor twijfels over de afstamming?

Van 1765 tot 1781 heeft het echtpaar Driessens-Beyne 10 kinderen gehad, waarvan er vier zeer jong gestorven zijn. Een van die kinderen heeft Guilielmus Verschare uit Helden als peter, en die woont op Westkapelle.

Op 9 juni 1780, bij de geboorte van zijn dochter Emiliana, vindt men het beroep van Andreas Driessens: "caupponus" (cauponus = kleinhandelaar).

Andreas Driessens is te Knokke gestorven in de ouderdom van
52 jaar op de 30 maart 1782:

" Die 30 martij 1782 hora 9a vespri in
" Knocke obiit ibidem que versus meridiem
" in cemiterio sepultus est Andreas
" driessens etatis 52 annorum ex Helden
" in Geldria, maritus francisca beijne etatis
" 39 annorum ex ramscapelle.

ita est P.f. trouveyn pastor Knocke".

(te volgen)

